

АНОТАЦІЯ

Бурачинська Ю. Б. Створення небезпеки як ознака складу кримінального правопорушення у кримінальному праві України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право. – Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, 2023.

Дисертація є комплексним науковим дослідженням створення небезпеки як ознаки складу кримінального правопорушення у кримінальному праві України, на підставі якого розроблено пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення положень КК України у контексті кримінальної відповідальності за створення небезпеки.

У першому розділі роботи, у якому описані загальнотеоретичні засади дослідження створення небезпеки як ознаки складу кримінального правопорушення у кримінальному праві України, зосереджена увага на історичному та зарубіжному регулюванні кримінальної відповідальності за створення небезпеки. Також описано стан дослідження цієї проблематики у доктрині кримінального права.

Проаналізовано стан наукових досліджень, які пов'язані з питаннями кримінальної відповідальності за створення небезпеки. Зазначено, що у сучасній доктрині кримінального права відсутнє комплексне дослідження проблематики створення небезпеки як ознаки складу кримінального правопорушення, а ті дослідження, які проводились, лише побіжно та фрагментарно стосувалися цього питання, оскільки в цілому були присвячені аналізу інших кримінально-правових питань.

Завдяки проведеному історико-правовому аналізу щодо встановлення відповідальності за кримінальні правопорушення, ознакою складу яких є створення небезпеки, простежено зародки початку нормативного врегулювання цього питання. Було проаналізовано як змінювалося таке регулювання у різні періоди існування української державності. З'ясовано, що до середини XIX ст. створення

небезпеки як окрема ознака складу кримінального правопорушення не виділялась. Така небезпека вважалась властивістю діяння, а не окремим суспільно небезпечним наслідком, і закладалась у конструкцію формальних складів кримінальних правопорушень. Вперше кримінальні правопорушення, у яких створення небезпеки заподіяння істотної шкоди було назване як суспільно небезпечний наслідок складу кримінального правопорушення, були передбачені в Уложенні про покарання кримінальні і виправні 1845 р. Також загальний склад делікту створення небезпеки у вузькому значенні вперше був передбачений у КК Польщі 1932 р.

Вивчення зарубіжного досвіду встановлення кримінальної відповідальності дає підстави стверджувати, що у різних типах правових систем, до яких належать іноземні держави, кримінальні закони яких було проаналізовано, передбачена кримінальна відповідальність за створення небезпеки у певних випадках. З'ясовано, що, подібно, як і в Україні, конструкція деліктів створення небезпеки в іноземних державах використовується для кримінально-правового регулювання різних суспільних відносин, тобто відповідні статті розміщено у різних структурних частинах Особливої частини кримінальних законів. Можна запозичити зарубіжний досвід окремих країн (Республіки Польща, Французької Республіки, Канади, Республіки Індія) у контексті доповнення КК України загальним складом делікту створення небезпеки.

Другий розділ дисертації присвячений дослідженню поняття «створення небезпеки» у кримінальному праві, поняття та видів складів кримінальних правопорушень створення небезпеки, характеристики конструкції складу кримінального правопорушення, ознакою складу якого є створення небезпеки, а також шляхам вдосконалення КК України в частині відповідальності за кримінальні правопорушення, ознакою складів яких є створення небезпеки.

Визначено, що «небезпека» у кримінальному праві має потрійне значення: вона є як реальною можливістю настання істотної шкоди у майбутньому, так і дійсністю, оскільки є станом, коли щось загрожує, тобто такий стан вже існує об'єктивно і зумовлений певними обставинами. Крім цього, такий стан стає новим джерелом потенційної небезпеки.

Обґрунтовано, що дослідження змісту правової природи «створення небезпеки» варто здійснювати з урахуванням таких чинників: 1) лексичного значення слів «створення» та «небезпека»; 2) специфіки співвідношення «позитивних» та «негативних» понять, зокрема, позитивного поняття «безпека», яке є протилежним за значенням до негативного поняття «небезпека»; 3) виду дієслова «створювати», «створити» – доконаного чи недоконаного; 4) категорій діалектики, які визначають закономірності зміни, розвитку, динаміки речей; 5) видів можливостей, які існують в об'єктивній дійсності, а також ступеня ймовірності цих можливостей; 6) контексту, тобто що йдеться про застосування цього поняття у кримінальному праві як галузі права та праві зокрема; 7) змін, які виникають в об'єктивній дійсності внаслідок вчинення винним суспільно небезпечного діяння.

Встановлено, що «створення небезпеки» у кримінально-правовому розумінні означає і дію як певний процес, у результаті якого виникають зміни у стані об'єкта кримінально-правової охорони, і суспільно небезпечний наслідок такої дії. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що «створення небезпеки» у кримінальному праві – це уможливлення настання істотної шкоди для об'єкта кримінально-правової охорони, а також породження стану, коли об'єкту кримінально-правової охорони загрожує ризик (небезпека) внаслідок вчинення винним суспільно небезпечного діяння, яким створюється небезпека. У результаті створення небезпеки відбуваються зміни в об'єктивній реальності, у стані об'єкта, який існував раніше. Цей стан, коли загрожує ризик (небезпека), стає, по суті, новим джерелом потенційної шкоди.

Визначено, що поняття «делікт створення небезпеки» має два значення: широке та вузьке. У широкому значенні поняття «делікт створення небезпеки» охоплює усі кримінальні правопорушення, суспільна небезпека яких полягає у створенні реальної загрози заподіяння істотної шкоди. У вузькому значенні в обсяг поняття «делікт створення небезпеки» входять кримінальні правопорушення, в яких створення небезпеки є окремою ознакою складу – суспільно небезпечним наслідком.

Підтримано доцільність поділу деліктів створення небезпеки на делікти абстрактної та конкретної небезпеки, для яких характерним є створення реальної небезпеки (загрози) заподіяння істотної шкоди об'єкту кримінально-правової охорони як ознаки кримінального правопорушення. Така реальна небезпека може бути двох видів: абстрактна і конкретна, реалізація якої залежатиме від ступеня ймовірності її здійснення (ступеня ймовірності реалізації небезпеки).

Доведено, що встановлення кримінальної відповідальності за створення небезпеки є доцільним лише в окремих випадках, при чому варто враховувати кількісний та якісний критерії. Якісний критерій полягає у тому, що небезпека створюється для тих об'єктів кримінально-правової охорони, які є особливо цінними у певному суспільстві, потребують посиленого захисту, яким можна легко заподіяти істотну шкоду, тобто враховується для кого чи чого створюється ця небезпека. Крім цього, потрібно ще брати до уваги джерело небезпеки, з яким взаємодіє винний, або те джерело небезпеки, яке винний сам може створювати. Кількісний критерій виражений у ступені ймовірності, тобто необхідно визначити якою є можливість заподіяння істотної шкоди у майбутньому, у разі створення реальної небезпеки об'єктам кримінально-правової охорони така можливість повинна мати високу ймовірність здійснення.

Обґрунтовано, що кримінальні правопорушення, ознакою складу яких є створення небезпеки, є окремою групою кримінальних правопорушень, яка має власні особливості усіх чотирьох елементів складу кримінального правопорушення, зокрема, особливості об'єктивних та суб'єктивних ознак складу кримінального правопорушення. Відповідно було сформульовано узагальнену конструкцію складу кримінального правопорушення, ознакою складу якого є створення небезпеки (конструкцію складу делікту створення небезпеки у вузькому значенні) та подане власне бачення цієї проблематики. Вказано, що законодавцю варто змінити підхід до конструювання складів деліктів створення небезпеки у вузькому значенні, ознакою складу яких є суспільно небезпечний наслідок. Такий підхід має бути однаковим до регулювання відповідних суспільних відносин та має простежуватись у всьому КК України.

Акцентовано увагу на тому, що більш доцільно було б конструювати такі делікти створення небезпеки як багатооб'єктні кримінальні правопорушення, які у юридичній конструкції складів відповідних кримінальних правопорушень відображені як основний та додатковий безпосередній об'єкти. У цих деліктах небезпека створюється для додаткового безпосереднього об'єкта кримінально-правової охорони. Суспільно небезпечне діяння у деліктах створення небезпеки у вузькому значенні може полягати у порушенні винним спеціальних правил, встановлених з метою захисту об'єктів зовнішнього світу від заподіяння їм істотної шкоди, а також суспільно небезпечне діяння може не становити порушення спеціальних правил, але бути пов'язане з деструктивним впливом на певні об'єкти, зокрема, йдеться про їх пошкодження, знищення, руйнування, втручання в нормальний процес їх функціонування та створення перешкод для нього, тобто йдеться про порушення заборони, встановленої у КК України. Суспільно небезпечний наслідок як ознака об'єктивної сторони деліктів створення небезпеки у вузькому значенні полягає у створенні небезпеки (загрози) для об'єктів кримінально-правової охорони. Причиновий зв'язок між суспільно небезпечним діянням та суспільно небезпечним наслідком у кримінальних правопорушеннях, ознакою складу яких є створення небезпеки, полягає у тому, що суспільно небезпечне діяння винного передуює в часі суспільно небезпечному наслідку у виді створення небезпеки (загрози) і з необхідністю породжує його настання.

Суб'єкт кримінальних правопорушень, ознакою складу яких є створення небезпеки, – спеціальний, ним є фізична осудна особа, яка досягла віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність, а також зобов'язана дотримуватися відповідних правил безпеки, крім цього, суб'єкт може бути загальним у випадку, коли суспільно небезпечне діяння не становить порушення спеціальних правил, ним є фізична осудна особа, яка досягла віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Особливість суб'єктивної сторони деліктів створення небезпеки у вузькому значенні мала б полягати у тому, що до наслідків у виді створення небезпеки винний ставиться необережно, хоча до суспільно небезпечного діяння може ставитись як умисно, так і необережно.

Запропоновано шляхи вдосконалення чинного КК України у контексті встановлення кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення, ознакою складів яких є створення небезпеки. Зокрема, варто уніфікувати термінологію, яка використовується у КК України, та у відповідних випадках замінити словосполучення «створило загрозу...» на «створило небезпеку...». Також розроблено пропозицію доповнити Розділ II Особливої частини КК України «Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи» загальним складом делікту створення небезпеки, який матиме таку конструкцію: «Стаття 129-1. Створення небезпеки для життя чи здоров'я іншої людини. Порушення спеціальних правил особою, яка зобов'язана їх дотримуватися, що створило небезпеку для життя іншої людини, а також небезпеку заподіяння такій людині тяжких або середньої тяжкості тілесних ушкоджень, – карається штрафом до сімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від ста до двохсот сорока годин, або виправними роботами на строк до двох років, або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до двох років».

Запропоновано здійснити диференціацію кримінальної відповідальності в окремих складах кримінальних правопорушень, у яких санкція є однаковою як у випадку створення небезпеки, так і у випадку заподіяння істотної шкоди об'єкту кримінально-правової охорони, шляхом конструювання основного складу кримінального правопорушення у випадку створення небезпеки заподіяння істотної шкоди та кваліфікованого складу кримінального правопорушення у разі реального заподіяння такої шкоди. Крім цього, подано пропозицію внести зміни до санкцій тих кримінально-правових норм, у яких передбачено однаковий або вищий вид і розмір покарання за створення небезпеки об'єкту кримінально-правової охорони, ніж у разі заподіяння істотної шкоди, з метою забезпечення співмірності виду і розміру покарання вчиненому діянню.

У третьому розділі дисертаційного дослідження приділено увагу відмежуванню складу кримінального правопорушення, ознакою складу якого є

створення небезпеки, від складів незакінченого кримінального правопорушення та діянь, які є малозначними.

З'ясовано, що для готування до кримінального правопорушення характерна абстрактна небезпека, а для замаху на кримінальне правопорушення і для деліктів створення небезпеки у вузькому значенні характерна конкретна небезпека. Ця абстрактна і конкретна небезпеки є видами реальної небезпеки, які мають різний ступінь ймовірності реалізації. У абстрактній небезпеці ступінь ймовірності реалізації небезпеки є низьким, а у конкретній небезпеці – високим.

Під час дослідження встановлено, що з формальної точки зору замах у випадку вчинення деліктів створення небезпеки не є можливим, якщо виходити із законодавчого визначення замаху у КК України, а також тих відмінностей між замахом на кримінальне правопорушення та деліктами створення небезпеки у вузькому значенні щодо об'єкта кримінально-правової охорони, якому створюється небезпека, а також щодо форми вини. З'ясовано, що делікти створення небезпеки є особливою групою кримінальних правопорушень, їх можна вважати певним етапом у вчиненні кримінального правопорушення, а саме відображенням у кримінальному законі попередніх етапів здійснення суспільно небезпечного діяння у необережних кримінальних правопорушеннях, оскільки об'єкту кримінально-правової охорони лише створюється небезпека заподіяння істотної шкоди, а реальна істотна шкода ще не заподіюється.

Визначено, що не є можливою добровільна відмова при незакінченому кримінальному правопорушенні у випадку вчинення кримінальних правопорушень, ознакою складу яких є створення небезпеки, у зв'язку з особливостями конструкції цих кримінальних правопорушень та неможливістю дотримання всіх умов, які є необхідними для добровільної відмови.

Внаслідок проведеного дослідження доведено, що кримінальним правопорушенням, ознакою складів яких є створення небезпеки, не є притаманними всі умови, які мають бути наявними для малозначного діяння, а тому делікти створення небезпеки не можуть бути визнані малозначними. Зокрема, не можуть визнаватися малозначними діяння, які формально містять ознаки

кримінальних правопорушень, ознакою складів яких є створення небезпеки, зокрема ті, об'єктом посягання у яких є життя та здоров'я людини, довкілля, безпека; ті, які посягають на декілька об'єктів кримінально-правової охорони (мають основний та додатковий безпосередні об'єкти); а також ті, які вчинені через необережність, і ті, що вчинені із непрямим умислом у зв'язку з конструкцією таких деліктів.

Ключові слова: створення небезпеки, створення небезпеки як ознака складу кримінального правопорушення, делікти створення небезпеки, кримінальна відповідальність за створення небезпеки, кримінальне правопорушення (злочин), склад кримінального правопорушення, об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення, кримінально-правова характеристика, конструювання диспозицій статей, криміналізація, відповідальність, кримінальна відповідальність, покарання, Кримінальний кодекс, законодавство України, міжнародне законодавство.

SUMMARY

Burachynska Yu. B. Creation of danger as a sign of the body of criminal offense in the criminal law of Ukraine. – Qualification research paper. Manuscript.

Thesis for a Scholarly Degree of Doctor of Philosophy in speciality 081 – Law. – Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, 2023.

The thesis is a complex scholarly research of the creation of danger as a sign of the body of criminal offense in the criminal law of Ukraine based on which proposals and recommendations on improving the provisions of the Criminal Code of Ukraine in the context of criminal liability for creation of danger have been elaborated.

In the first chapter of the work, in which is described the general theoretical principles of the research of the creation of danger as a sign of the body of criminal offense in the criminal law of Ukraine, attention is focused on the historical and foreign regulation of criminal liability for creation of danger. It is also described the state of research of this problem in the doctrine of criminal law.

It is analyzed the state of scientific research related to issues of criminal liability for creation of danger. It is noted that in the modern doctrine of criminal law there is no comprehensive study of the problem of creation of danger as a sign of the body of criminal offense, and those studies that were conducted only briefly and fragmentarily related to this issue, as they were generally devoted to the analysis of other criminal law issues.

Thanks to the conducted historical and legal analysis regarding the establishment of liability for criminal offenses, the sign of the body of which is the creation of danger, the germs of the beginning of the regulatory settlement of this issue have been traced. It was analyzed how such regulation changed in different periods of the existence of Ukrainian statehood. It was found that by the middle of the 19th century the creation of danger was not singled out as a separate sign of the body of criminal offense. Such a danger was considered a feature of the act, and not a separate socially dangerous consequence, and was included in the construction of formal structures of criminal offenses. For the first time, criminal offenses in which the creation of a danger of causing significant harm was named as a socially dangerous consequence of the body of criminal offense were provided for in the Criminal Code of 1845. Also, the general body of the

tort of creation of danger in a narrow sense was first provided for in the Criminal Code of Poland of 1932.

Studying the foreign experience of establishing criminal liability gives reason to assert that in various types of legal systems, which include the foreign states whose criminal laws were analyzed, criminal liability is provided for creation of danger in certain cases. It was found that, similarly to Ukraine, the construction of torts of creation of danger in foreign countries is used for the criminal law regulation of various social relations, that is, the relevant articles are placed in different structural parts of the Special Part of Criminal Laws. It is possible to borrow the foreign experience of certain countries (Republic of Poland, French Republic, Canada, Republic of India) in the context of supplementing the Criminal Code of Ukraine with the general body of the tort of creation of danger.

The second chapter of the thesis is devoted to the research of the concept of «creation of danger» in criminal law, the concept and types of bodies of criminal offenses of creation of danger, the characteristics of the construction of the body of criminal offense, the sign of which is the creation of danger, as well as ways of improving the Criminal Code of Ukraine in terms of responsibility for criminal offenses, the sign of body of which is the creation of danger.

It is determined that «danger» in criminal law has a triple meaning: it is both a real possibility of significant harm in the future, and reality, as it is a state when something threatens, that is, such a state already exists objectively and is determined by certain circumstances. In addition, this state becomes a new source of potential danger.

It is grounded that the research of the content of the legal nature of «creation of danger» should be carried out taking into account the following factors: 1) the lexical meaning of the words «creation» and «danger»; 2) specifics of the ratio of «positive» and «negative» concepts, in particular, the positive concept «security», which is opposite in meaning to the negative concept «danger»; 3) type of verb «to create» – perfect or imperfect; 4) categories of dialectics, which determine the patterns of change, development, dynamics of things; 5) types of possibilities that exist in objective reality, as well as the degree of probability of these possibilities; 6) the context, i.e. that it is about

the application of this concept in criminal law as a branch of law and law in particular; 7) changes that occur in objective reality as a result of the perpetrator committing a socially dangerous act.

It is established that «creation of a danger» in the criminal law sense means both an action as a certain process that results in changes in the state of the object of criminal law protection, and a socially dangerous consequence of such an action. The conducted research provides grounds for asserting that «creation of danger» in criminal law is the possibility of establishing significant harm to the object of criminal law protection, as well as the creation of a state when the object of criminal law protection is threatened with risk (danger) as a result of committing the socially dangerous act that creates danger. As a result of the creation of danger, changes occur in objective reality, in the state of the object that existed before. This state of risk (danger) becomes, in fact, a new source of potential harm.

It is determined that the concept «tort of creation of danger» has two meanings: broad and narrow. In a broad meaning, the concept «tort of creation of danger» covers all criminal offenses, the social danger of which consists in creating a real threat of causing significant harm. In a narrow meaning, the scope of the concept «tort of creation of danger» includes criminal offenses in which the creation of danger is a separate sign of the body of criminal offense – a socially dangerous consequence.

It is supported the expediency of dividing the torts of creation of danger into torts of abstract and concrete danger, which are characterized by the creation of a real danger (threat) of causing significant damage to the object of criminal law protection as a sign of a criminal offense. Such a real danger can be of two types: abstract and concrete, the realization of which will depend on the degree of probability of its realization (the degree of probability of realization of the danger).

It is proved that the establishment of criminal liability for creation of danger is appropriate only in certain cases, and quantitative and qualitative criteria should be taken into account. The qualitative criterion is that the danger is created for those objects of criminal law protection that are particularly valuable in a certain society and require enhanced protection, which can easily cause significant damage, that is, it takes into

account who or what this danger is created for. In addition, it is necessary to take into account the source of danger with which the offender interacts, or the source of danger that the offender himself can create. The quantitative criterion is expressed in the degree of probability, that is, it is necessary to determine what is the possibility of causing significant damage in the future, in case of creation a real danger to the objects of criminal law protection, such a possibility must have a high probability of realization.

It is grounded that criminal offenses, the sign of body of which is the creation of danger, are a separate group of criminal offenses that have their own characteristics of all four elements of the body of criminal offense, in particular, the peculiarities of the objective and subjective signs of the body of criminal offense. It is formulated generalized construction of the body of criminal offense, the sign of which is the creation of danger (the construction of the body of tort of creation of danger in the narrow meaning) and it is presented an own vision of this issue. It is indicated that the legislator should change the approach to construction of the bodies of torts of creation of danger in the narrow meaning, the sign of body of which is a socially dangerous consequence. This approach should be the same to the regulation of relevant social relations and should be observed throughout the Criminal Code of Ukraine.

It is focused attention on the fact that it would be more appropriate to construct such torts of creation of danger as multi-objective criminal offenses, which are reflected as the main and additional direct objects in the legal structure of the body of the criminal offenses. In these torts danger is created for an additional direct object of criminal law protection. A socially dangerous act in torts of creation of danger in the narrow meaning may consist in the perpetrator's violation of special rules established to protect objects of the outside world from causing them significant harm, as well as a socially dangerous act may not constitute a violation of special rules, but may be related with a destructive effect on certain objects, in particular, it is about their damage, destruction, interference with the normal process of their functioning and creation of obstacles for it, that is, it is about violation of the prohibition established in the Criminal Code of Ukraine. A socially dangerous consequence as a sign of the objective side of torts of creation of danger in the narrow meaning consists in creation of danger (threat) for objects of criminal law

protection. The causal relationship between a socially dangerous act and a socially dangerous consequence in criminal offenses, the sign of body of which is the creation of danger, consists in the fact that the socially dangerous act of the perpetrator precedes in time the socially dangerous consequence in the form of creating a danger (threat) and necessarily gives rise to its onset.

The subject of criminal offenses, the sign of which is the creation of danger, is a special one, it is a *compos mentis* individual who has reached the age from which criminal liability can arise, and is also obliged to observe the relevant safety rules and is familiar with such rules. In addition, the subject can be a general one in the case when a socially dangerous act does not constitute a violation of special rules, it is a *compos mentis* individual who has reached the age from which criminal liability can arise. The peculiarity of the subjective side of the torts of creation of danger in the narrow meaning should be that the perpetrator is careless about the consequences in the form of creating danger, although a socially dangerous act can be treated both intentionally and carelessly.

It is proposed ways of improvement of the current Criminal Code of Ukraine in the context of establishing criminal liability for criminal offenses a sign of body of which is the creation of danger. In particular, it is worth unifying the terminology used in the Criminal Code of Ukraine and, in appropriate cases, replacing the phrase «created a threat...» with «created a danger...». A proposal has also been developed to supplement Chapter II of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine «Criminal offenses against life and health of a person» with the general body of the tort of creation of danger, which will have the following construction: «Article 129-1. Creating a danger to the life or health of another person. Violation of special rules by a person who is obliged to observed them, which created a danger to the life of another person, as well as a danger of inflicting grievous bodily injury and bodily injury of medium gravity on such a person, is punishable by a fine of up to seventy tax-free minimum incomes of citizens or community service for a period of one hundred up to two hundred and forty hours, or by correctional work for a period of up to two years, or by arrest for a period of up to six months, or by restriction of freedom for a period of up to two years».

It is proposed to carry out the differentiation of criminal liability in separate bodies of criminal offenses, in which the sanction is the same both in the case of creation a danger and in the case of causing significant harm to the object of criminal law protection, by constructing the main body of the criminal offense in the case of creation a danger of causing significant harm and the qualified body of the criminal offense in case of real infliction of such harm. In addition, it is submitted a proposal to amend the sanctions of those criminal law norms, which provide for the same or higher type and amount of punishment for creation a danger to the object of criminal law protection than for causing significant harm, in order to ensure the proportionality of the type and amount of punishment for the committed act.

In the third chapter of the research, attention is paid to distinguishing the body of criminal offense, the sign of body of which is the creation of danger, from the body of an unfinished criminal offense and actions that are insignificant.

It is found that preparation for a criminal offense is characterized by abstract danger, while attempted criminal offense and torts of creation of danger in the narrow meaning are characterized by concrete danger. These abstract and concrete dangers are types of real danger that have different degrees of probability of realization. In an abstract danger the degree of probability of realization of the danger is low, and in a concrete danger – high.

During the research, it is established that from a formal point of view, an attempt in the case of a tort of creation of danger is not possible, if we proceed from the legislative definition of an attempt in the Criminal Code of Ukraine, as well as the differences between an attempt to commit a criminal offense and the tort of creation of danger in the narrow meaning regarding the object of criminal law protection, to which danger is created, as well as regarding the form of guilt. It was found that torts of creation of danger are a special group of criminal offenses, they can be considered a certain stage in the commission of a criminal offense, namely a reflection in the criminal law of the previous stages of the committing a socially dangerous act in careless criminal offenses, since for the object of criminal law protection is only created the danger of causing substantial harm, and the real substantial harm has not yet occurred.

It is determined that voluntary refusal is not possible in the case of an unfinished criminal offense in the case of the commission of criminal offences, the sign of body of which is the creation of danger, due to the peculiarities of the construction of these criminal offenses and the impossibility of observing all the conditions necessary for voluntary refusal.

As a result of the conducted research, it is proved that the criminal offense, the sign of body of which is the creation of danger, does not have all the conditions that must be present for a minor act, and therefore the torts of creation of danger cannot be recognized as minor. In particular, actions that formally contain signs of criminal offenses, the sign of which is the creation of danger, in particular, those whose object of encroachment is human life and health, the environment, safety, cannot be recognized as insignificant; those that encroach on several objects of criminal law protection (have the main and additional direct objects); as well as those committed through carelessness, and those committed with indirect intent in connection with the construction of such torts.

Key words: creation of danger, creation of danger as a sign of the body of criminal offense, torts of creation of danger, criminal liability for creation of danger, criminal offense (crime), body of criminal offense, objective side of the body of criminal offense, criminal law characteristics, construction of dispositions of articles, criminalization, liability, criminal liability, punishment, Criminal Code, legislation of Ukraine, international legislation.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Бурачинська Ю. Кримінальна відповідальність за створення небезпеки: стан дослідження проблеми у доктрині кримінального права. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 6. С. 245 – 252.
2. Бурачинська Ю. Б. Позитивні зобов'язання держави щодо захисту права на життя від небезпеки відповідно до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: кримінально-правовий аспект. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2021. Том 32 (71). № 4. С. 69–81.
3. Бурачинська Ю. Б. Створення небезпеки: історико-правовий аналіз положень кримінального законодавства, що діяло на території України (XI ст. – початок XX ст.). *Наукові перспективи*. 2022. Випуск № 5 (23). С. 346–372.
4. Бурачинська Ю. Б. Поняття «створення небезпеки» у кримінальному праві України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 4. С. 135–149.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Бурачинська Ю. Види деліктів створення небезпеки у Кримінальному кодексі України. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні* : матеріали XXV звітної науково-практичної конференції (7–8 лютого 2019 року): у 2-ох ч. Ч. 2. Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2019. С. 83–87.
6. Бурачинська Ю. Ознаки, що характеризують зміст поняття «створення небезпеки», у доктрині кримінального права. *Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи* : матеріали XVIII Міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції (18–19 квітня 2019 року). Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2019. С. 165–167.
7. Бурачинська Ю. Кримінальна відповідальність за створення небезпеки за Статутами Великого князівства Литовського: порівняльний аналіз. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні* : матеріали XXVI звітної

- науково-практичної конференції (6–7 лютого 2020 року): у 2-ох ч. Ч. 2. Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2020. С. 112–116.
8. Бурачинська Ю. Цінності, за створення небезпеки заподіяння істотної шкоди яким передбачена кримінальна відповідальність у статтях Особливої частини КК України. *Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи* : матеріали XIX Міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції (24 квітня 2020 року). Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2020. С. 207–209.
 9. Бурачинська Ю. Кримінально-правове значення виокремлення кримінальних правопорушень, ознакою складу яких є створення небезпеки. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні* : матеріали XXVII звітної науково-практичної конференції (5–6 лютого 2021 року): у 2-ох ч. Ч. 2. Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2021. С. 126–130.
 10. Бурачинська Ю. Створення небезпеки або створення загрози як складова понятійного апарату кримінального права. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні* : матеріали XXVIII звітної науково-практичної конференції (3–4 лютого 2022 року): у 2-ох ч. Ч. 2. Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2022. С. 145–147.
 11. Бурачинська Ю. Кримінальна відповідальність за створення небезпеки за австрійським Кримінальним кодексом 1852 року. *Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи* : матеріали XXI Міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції (22–23 квітня 2022 року). Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2022. С. 168–170.
 12. Бурачинська Ю. Окремі зауваги до питання про малозначність деліктів створення небезпеки. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні* : матеріали XXIX звітної науково-практичної конференції (2–3 лютого

2023 року): у 2-ох ч. Ч. 2. Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2023. С. 123–126.

13. Бурачинська Ю. Загальний склад делікту створення небезпеки: за чи проти? *Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи* : матеріали XXII Міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції (28 квітня 2023 року). Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2023. С. 126–129.